

International Federation of Library
Associations and Institutions

The United Nations Educational,
Scientific and Cultural Organization

IFLA og UNESCOs flerkulturelle bibliotekmanifest

Det flerkulturelle biblioteket
– en innfallsport til et kulturelt
mangfoldig samfunn i dialog

Alle mennesker lever i stadig mer heterogene samfunn. Det er flere enn 6000 forskjellige språk i verden. Den internasjonale migrasjonsandelen vokser hvert år, og det resulterer i at stadig flere mennesker har en sammensatt identitet. Globalisering, økt migrasjon, raskere kommunikasjon, enklere transportmuligheter og andre krefter i det 21. århundret har økt det kulturelle mangfoldet i mange nasjoner der det tidligere kanskje ikke har eksistert, eller har forsterket det eksisterende flerkulturelle preget.

Med "kulturelt mangfold" eller "flerkulturalisme" menes den harmoniske sameksistensen og samspillet mellom forskjellige kulturer, der "kultur regnes som et sett karakteristiske åndelige, materielle, intellektuelle og emosjonelle trekk i et samfunn eller en samfunnsgruppe, og at det i tillegg til kunst og litteratur omfatter livsstiler, måter å leve sammen på, verdisystemer, tradisjoner og trosretninger".¹ Kulturelt mangfold eller flerkulturalisme er grunnlaget for den kollektive styrken i lokalsamfunnene og i det globale samfunnet.

Kulturelt og språklig mangfold er menneskehetens felles arv og må dyrkes og bevares til alles fordel. Det er en kilde til utveksling, fornyelse, skaperkraft og fredelig sameksistens mellom mennesker. "Respekt for mangfoldet av kulturer, toleranse, dialog og samarbeid, i et klima av gjensidig tillit og forståelse, er blant de beste garantiene for internasjonal fred og sikkerhet."² Derfor må bibliotek av alle slag gjenspeile, støtte og fremme kulturelt og språklig mangfold på internasjonalt, nasjonalt og lokalt nivå, og på den måten arbeide for interkulturell dialog og aktiv samfunnsdeltakelse. Siden bibliotek betjener ulike interesser og miljøer, fungerer de som lærings-, kultur- og informasjonssentre. Når det gjelder kulturelt og språklig mangfold, er bibliotekene forpliktet til å følge prinsippene om grunnleggende friheter og lik tilgang til informasjon og kunnskap for alle, med respekt for kulturell identitet og verdier.

Prinsipper

Alle medlemmer i det globale samfunnet vårt har rett til et variert tilbud av bibliotek- og informasjonstjenester. Når det gjelder kulturelt og språklig mangfold, skal bibliotekene:

- betjene alle samfunnsborgere uten å diskriminere ut fra kulturell og språklig bakgrunn
- gi informasjon på relevante språk og alfabeter
- gi tilgang til et variert spekter av materiell og tjenester som reflekterer behovet til alle medlemmer i samfunnet
- ansette personell som reflekterer mangfoldet i samfunnet, og som er opplært til å arbeide med og betjene mangfoldssamfunn

Bibliotek- og informasjonstjenester i en kulturell og språklig mangfoldig sammenheng omfatter både tjenesteyting til alle typer bibliotekbrukere og bibliotekstjenester som er spesielt innrettet mot kulturelle og språklige grupper med spesielle behov. Det bør fokuseres spesielt på grupper som ofte blir marginalisert i kulturelt mangfoldige

samfunn: språklige minoriteter, asylsøkere og flyktninger, innbyggere med midlertidig oppholdstillatelse, arbeidsinnvandrere og urbefolkninger.

Målsettinger for flerkulturelle bibliotek tjenester

I et flerkulturelt samfunn bør søkelyset rettes mot følgende hovedmålsettinger, sett i relasjon til informasjon, lese- og skriveferdigheter og utdanning og kultur:

- skape bevissthet om det positive ved kulturelt mangfold og legge til rette for flerkulturell dialog
- oppmuntre til språklig mangfold og respekt for morsmålet
- legge til rette for harmonisk sameksistens mellom flere språkgrupper, og oppmuntre til å lære flere språk i tidlig alder
- verne språk- og kulturarven og støtte opp om kunst- og kulturuttrykk og formidling på alle relevante språk
- støtte opp om bevaringen av muntlig tradisjon og immateriell kulturarv
- fremme inkludering og deltakelse av personer og grupper med ulike kulturelle bakgrunner
- fremme informasjonskompetanse i vår digitale tidsalder, samt mestring av informasjons- og kommunikasjonsteknologien
- fremme språklig mangfold i den virtuelle verden
- oppmuntre til universell tilgang til den virtuelle verden
- legge til rette for kunnskapsutveksling og fremme gode eksempler på kulturelt mangfoldsarbeid

Forvaltning og drift

Det flerkulturelle biblioteket forutsetter at alle typer bibliotek har en integrert flerkulturell tilnærming til tjenesteytingen. Kjerneaktivitetene av bibliotek- og informasjonstjenester for kulturelt og språklig mangfoldige samfunnsgrupper er sentrale, ikke "spesielle" eller "i tillegg", og må alltid legges til rette med tanke på å møte lokale eller spesielle behov.

Biblioteket bør ha en politikk og en strategiplan, der det definerer sine oppgaver, målsettinger, prioriteringer og tjenester knyttet til kulturelt mangfold. Planen må være basert på omfattende brukerundersøkelser og tilstrekkelige ressurser.

Bibliotekets tilbud og tjenester kan ikke utvikles isolert. Det bør legges til rette for samarbeid med alle relevante brukergrupper og institusjoner på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.

Kjerneoppgaver

Det flerkulturelle biblioteket må:

- utvikle flerkulturelle og flerspråklige samlinger og tjenester, inkludert digitale og multimediale ressurser
- Sette av ressurser til tiltak for bevaring av kulturuttrykk og kulturarv, med særlig fokus på kulturer med muntlig kulturarv, urbefolkningskulturer og immateriell kulturarv

- inkludere program som støtter brukeropplæring, opplæring i informasjonsbehandling, informasjon til nyankomne, kulturarven og interkulturell dialog som integrert del av tjenestene
- tilby bibliotekressurser på relevante språk via informasjons- og gjenfinningssystemer
- utvikle markedsførings- og informasjonsmateriell på hensiktsmessige medier og språk for å trekke ulike grupper til biblioteket

Personalet

Bibliotekansatte er det aktive bindeleddet mellom brukere og ressurser. De ansatte skal tilbys profesjonell opplæring og videreutdanning, der det legges vekt på tjenestetilbudet til flerkulturelle grupper, med temaer som interkulturell kommunikasjon og bevissthet rundt dette, antidiskriminering og informasjon om forskjellige kulturer og språk.

De ansatte i et flerkulturelt bibliotek bør gjenspeile det kulturelle og språklige særpreget i lokalmiljøet for å sikre kulturell bevissthet, reflektere samfunnet biblioteket betjener og legge til rette for kommunikasjon.

Finansiering, lovgivning og nettverk

Regjeringer og andre relevante vedtaksmyndigheter oppfordres til å etablere og gi tilstrekkelig finansiering til bibliotek og biblioteksystemer slik at de kan tilby gratis bibliotek- og informasjonstjenester til det flerkulturelle samfunnet.

Flerkulturelle bibliotekstjenester er i sitt vesen globale. Alle bibliotek som er involvert i aktiviteter på dette området, må delta i relevante lokale, nasjonale eller internasjonale nettverk om utvikling av politikken. Forskning er nødvendig for å framskaffe nødvendige data som kan danne grunnlag for velbegrunnede avgjørelser for tjenesteutvikling og sikre nødvendig finansiering. Forskningsresultat og gode eksempler på tjenesteutvikling bør spres for å legge til rette for utvikling av effektive flerkulturelle bibliotekstjenester.

Iverksettelse av manifestet

Det internasjonale samfunnet må anerkjenne og støtte bibliotek og informasjonstjenester i deres rolle for å fremme og ivareta kulturelt og språklig mangfold.

Beslutningstakere på alle nivåer og bibliotekmiljøer over hele verden er med dette bedt om å spre dette manifestet og å gjennomføre prinsippene og tiltakene som er uttrykt her.